

documents for further extraction and recognition as the evidence; 3) creation of the environment of committing of the non-existent crime; 4) simulation or destroying of traces of the crime; 5) falsification of documents or items and etc.

According to the author's research the term "falsification of evidence" means any distortion of evidence or procedural sources which are committed in various ways and are essential for the proper resolution of the case. Falsification of evidence should include the following actions: 1) counterfeit (infringement) of documents or their usage; 2) substitution of material evidence, documents and protocols of investigative and judicial actions; 3) artificial creation of evidence.

Key words: evidence, artificial creation of prosecution evidence, falsification of evidence.

УДК 343.9

П. А. ГОРБАЧЕНКО

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ЧИ ПРЕКУРСОРІВ АБО ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Досліджено предмет контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Автор розглянув поняття такої кримінально-правової категорії як "предмет злочину". Визначено предмет контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Приділено увагу дослідженню проблеми необхідності розширення предмету складу злочину, відповідальність за який передбачена статтею 305

© ГОРБАЧЕНКО Павло Анатолійович — консультант Антитерористичного центру при Службі безпеки України

КК України. Проаналізовано можливі перспективи розширення досліджуваного складу злочину.

Ключові слова: предмет злочину, контрабанда, наркотичні засоби, психотропні речовини, аналоги, прекурсори, фальсифіковані лікарські засоби.

Горбаченко П. А. Определение предмета контрабанды наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов или прекурсоров или фальсифицированных лекарственных средств

Исследовано предмет контрабанды наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов или прекурсоров или фальсифицированных лекарственных средств. Рассмотрено понятие такой уголовно-правовой категории как “предмет преступления”. Определено предмет контрабанды наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов или прекурсоров или фальсифицированных лекарственных средств. Уделено внимание исследованию проблемы необходимости расширения предмета состава преступления, ответственность за который предусмотрена статьёй 305 УК Украины. Проанализированы возможные перспективы расширения исследуемого состава преступления.

Ключевые слова: предмет преступления, контрабанда, наркотические средства, психотропные вещества, аналоги, прекурсоры, фальсифицированные лекарственные средства.

Gorbachenko Pavlo. Definition of the article of contraband drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines

The article researches the issue of contraband possession of drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines. The author analyses the “subject matter of crime” as the concept of the criminal law. Also, the author has identified the articles of contraband drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines. In addition, the article researches the issue of necessity to expand the subject matter of crime components the responsibility for which is stipulated in Section 305 of the Criminal Code

of Ukraine. Thus, the author analyzes the possibility of expansion of the investigated crime components.

Key words: *subject matter of crime, contraband, drugs, psychotropic substances, analogs, precursors, counterfeit medicines.*

У сучасній теорії кримінального права питання про значення предмета злочину та його місця у складі конкретного злочину залишаються дискусійними.

При цьому, теоретичні знання про предмет злочину мають значення не тільки при вирішенні питання про розташування окремих статей в Особливій частині КК України відповідно до об'єктів посягання, відмежуванні його від засобів, знарядь скоєння злочину, оскільки одна і та ж матеріальна річ може бути і предметом, і знаряддям вчинення злочину (наприклад, зброя, документи, транспортні засоби, інструменти, інвентар тощо), але й при кримінально-правовій кваліфікації діяння та вирішенні питання щодо притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Аналіз предмету складу контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, а також перспектив його удосконалення та розширення залишається достатньо актуальним, оскільки таке суспільно небезпечне явище є однією із загроз національній безпеці та національним інтересам України.

В різні часи значну увагу вивченню кримінально-правових проблем предмета злочину приділяли такі вчені як М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Я.М. Брайнін, М.А. Гельфер, В.К. Глістін, В.К. Грищук, В.І. Гуров, О.М. Джужа, Є.К. Каіржанов, О.Ф. Кістяківський, М.Й. Коржанський, Г.А. Крігер, В.М. Кудрявцев, П.С. Матишевський, П.П. Михайленко, А.А. Музика, В.О. Навроцький, Г.П. Новосолов, О.В.Наумов, М.І. Панов, А.А. Піонтковський, О.Я. Светлов, В.Д. Спасович, О.Є. Спірідонова, В.В. Сташис, Є.Л. Стрельцов, М.С. Таганцев, В.Я. Тацій, О.М. Трайнін, Є.В. Фесенко, В.Д. Філімонов та інші.

У цих роботах предмет злочину розглядався як:

- речі, у зв'язку з якими або з приводу яких вчиняється злочин¹;

- матеріальні умови або форми закріплення відповідних суспільних відносин²;

- елемент об'єкта посягання, впливаючи на який, злочинець порушує або намагається порушити суспільні відносини³.

Разом з тим, сучасний стан наукових розробок, що стосуються предмета злочину, як зазначає Є.В. Лашук, не можна визнати задовільним, оскільки їм бракує комплексного підходу у вивченні цієї проблеми, за своїм змістом вони позбавлені фундаментальності, зазвичай є фрагментарними чи навіть описовими⁴.

Також слід зазначити, що останнім часом в окремих наукових працях українські та російські дослідники, долаючи традиційне ставлення юристів до аналізованої проблеми, сміливо і по-новому намагаються вирішити її теоретико-правові аспекти. Це, зокрема, такі науковці, як Д.С. Азаров, М.П. Бікмурзін, В.В. Кузнецов, Г.П. Новосьолов.

Сьогодні більшістю вчених підтримується точка зору, що предметом злочину необхідно вважати будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких кримінальний закон пов'язує наявність у діях особи ознак конкретного складу злочину.

Зокрема, Є.В. Лашуком розроблено правила визначення предмета злочину, а саме:

- предмет злочину – це матеріальні цінності, що фіксуються органами чуття людини або спеціальними технічними засобами;

- предмет злочину є складовою об'єкта злочину та нерозривно пов'язаний із суспільними відносинами, які охороняються кримінальним законом;

- предмет злочину пов'язаний з об'єктивною стороною – з приводу предмета та (чи) шляхом безпосереднього впливу на нього вчиняються злочинні діяння, а також предмет відрізняється від “активних” ознак – знарядь і засобів вчинення злочину своєю “пасивністю” і зв'язком з об'єктом злочину;

- предмет злочину пов'язаний з метою злочинця певним чином на нього вплинути (саме з приводу цього предмета вчинюється злочин);

- предмет злочину є факультативною ознакою об'єкта злочину (якщо він визначений у законі або логічно впливає з його змісту – предмет стає обов'язковою ознакою конкретного злочину)⁵.

На основі вищезазначеного, Є.В. Лащук дійшов висновку, що предмет злочину – це факультативна ознака об'єкта злочину, що знаходить свій прояв у матеріальних цінностях (котрі людина може сприймати органами чуття чи фіксувати спеціальними технічними засобами), з приводу яких та (або) шляхом безпосереднього впливу на які вчиняється злочинне діяння⁶.

Взагалі дослідники проблеми предмета злочину сформулювали низку концептів, пов'язаних із визначенням його місця у складі злочину:

1) погляд, відповідно до якого предмет злочину визнається факультативною ознакою складу злочину (М.І. Бажанов, П.С. Матишевський, О.В. Наумов, В.Я. Тацій). При цьому, вчені, які підтримують згадану теорію, хоча й визнають предмет злочину як факультативну ознаку складу злочину, проте насправді доводять його залежність від об'єкта посягання;

2) предмет злочину слід відносити до ознак об'єктивної сторони складу злочину (П.П. Михайленко, М.П. Бікмурзін);

3) предмет злочину є складовою об'єкта злочину чи виступає будь-яким структурним елементом суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом (О.Ф. Кістяківський, В.Д. Спасович, М.С. Таганцев, Б.С. Нікіфоров)⁷.

На сьогодні найбільш розповсюдженою точкою зору є те, що предмет злочину не може бути самостійним елементом складу злочину. Це зумовлено тим, що склад злочину являє собою сукупність його обов'язкових елементів (об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони). Відсутність хоча б одного з цих елементів виключає склад злочину і, отже, кримінальну відповідальність. У свою чергу, предмет злочину, є не обов'язковим, а факультативним щодо загального поняття складу злочину, а отже, його можна визначити лише як ознаку, а не елемент складу злочину⁸.

Крім того, щодо співвідношення об'єкта і предмета слід зазначити, що предмет злочину як самостійна ознака завжди існує

поряд з об'єктом. Відтак, об'єкт і предмет у сукупності по суті утворюють самостійний елемент складу злочину.

Предмет є обов'язковою ознакою такого складу злочину, як контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів і його визначення має важливе значення, оскільки даний злочин належить до так званих “предметних” злочинів. Відсутність такої ознаки виключає можливість кваліфікації діяння особи за вказаною статтею

Предметом злочину, передбаченого ст. 305 КК України, є:

наркотичні засоби – речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2000 року № 770; далі – Перелік);

психотропні речовини – речовини природні чи синтетичні, препарати, природні матеріали, включені до Переліку;

аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин – заборонені до обігу на території України речовини синтетичні чи природні, не включені до Переліку, хімічна структура та властивості яких подібні до хімічної структури та властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких вони відтворюють;

прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин – речовини, які використовуються для виробництва, виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, включені до Переліку⁹;

фальсифіковані лікарські засоби – це лікарські засоби, які умисно промарковані неідентично (невідповідно) відомостям (одній або декільком з них) про лікарські засоби з відповідними назвами, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України, а так само лікарські засоби, умисно підроблені у інший спосіб, і не відповідають відомостям (одній або декільком з них), у тому числі складу, про лікарські засоби з відповідними назвами, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України¹⁰.

Взагалі до лікарських засобів належать: активні фармацевтичні інгредієнти (будь-яка речовина чи суміш речовин, що призначена для використання у виробництві лікарського засобу і під час цього використання стає його активним інгредієнтом), продукція “in bulk”

(будь-який лікарський засіб, призначений для виробництва готового лікарського засобу, який пройшов усі стадії технологічного процесу, крім стадії фасування та/або кінцевого пакування і маркування); готові лікарські препарати (лікарські препарати, ліки, медикаменти); гомеопатичні засоби; засоби, які використовуються для виявлення збудників хвороб, а також боротьби із збудниками хвороб та паразитами; лікарські косметичні засоби та лікарські домішки до харчових продуктів¹¹.

Фахівці відзначають, що найчастіше всього підробляють широко розрекламовані у засобах масової інформації лікарські засоби (протимікробні лікарські засоби, гормональні препарати, антигістамінні, судинно-розширювальні лікарські засоби, препарати, що вживають при сексуальних розладах тощо). При цьому слід враховувати, що не є предметом досліджуваного злочину, зокрема, неякісні (субстандартні) лікарські засоби (препарати, виготовлені легальним виробником з правильним маркуванням, але які за відсутності належних умов виробництва, транспортування та зберігання не відповідають установленим вимогам нормативних документів) та, так званих, “плацебо” (речовини без явних лікарських властивостей, що використовуються в якості лікарського засобу, лікарський ефект якого пов’язаний з вірою самого пацієнта в дію препарату)¹².

Розмір наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів може бути невеликий, значний, великий і особливо великий. Відповідно до пункту 12 постанови Пленуму Верховного Суду України від 03 червня 2005 року № 8 “Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил” для наявності складу злочину, передбаченого частиною 1 статті 305 КК України, розмір предмета контрабанди значення не має¹³. Однак, злочинною повинна визнаватися лише така контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, якщо їх розмір не є настільки незначним, що підпадає під ознаки малозначного діяння¹⁴.

При цьому, зазначимо, що визначення невеликих, великих і особливо великих кількостей наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що перебувають у незаконному обігу, проводиться на підставі наказу Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2000 р. № 188, яким затверджені відповідні Таблиці № 1, 2 і 3.

Оскільки кількість аналогів наркотичних засобів та фальсифікованих лікарських засобів не визначені у згаданих Таблицях, то будь-яка їх кількість є предметом контрабанди.

Вирішуючи питання про кваліфікацію дій винного, суд повинен мати на увазі, що в тих випадках, коли вони були пов'язані з наркотичними засобами, психотропними речовинами або їх аналогами різних видів, розмір цих засобів (речовин) визначається виходячи з їх загальної кількості. Якщо ж поряд із такими засобами чи речовинами предметом злочину був ще й прекурсор, неприпустимо об'єднувати їх кількість із кількістю останнього. Можна скласти лише кількість прекурсорів різних видів¹⁵.

На даний час серед вчених та практичних працівників тривають дискусії щодо необхідності розширення предмету складу злочину, відповідальність за який передбачена ст. 305 КК України.

Серед останніх досліджень на згадану тему слід відзначити позицію С.О. Сороки, яка робить висновок, що переміщення отруйних, сильнодіючих речовин не може утворювати контрабанду як злочин у сфері господарської діяльності, оскільки порушує порядок суспільних відносин у сфері охорони здоров'я населення, а тому пропонує звузити предмет злочину ч. 1 ст. 201 КК України шляхом виключення слів "отруйні, сильнодіючі речовини" і включення їх, диференціювавши відповідальність залежно від їх розміру (невеликий, великий, особливо великий), до ст. 305 КК України, тим самим розширити предмет цього злочину¹⁶.

Слід погодитись зі слушністю такої пропозиції, оскільки контрабанда отруйних та сильнодіючих речовин дійсно, в першу чергу, створює загрозу саме здоров'ю населення.

Окрім того, з огляду на загрозливі масштаби поширення наркоманії у світі, збільшення кількості наркозалежних громадян України, тенденції зростання обсягів наркотичних засобів та психотропних

речовин, виготовлених в Україні, та з метою недопущення перетворення України на країну-виробника наркотичних засобів та створення розгалуженої мережі нарколабораторій доцільним видається посилити державний контроль за інструментами та обладнанням, яке може бути використано для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Під обладнанням, призначеним для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, потрібно розуміти апарати, пристрої, прилади, за допомогою яких ці засоби й речовини виготовляються (наприклад, конденсаційна труба, випарник, генератор пари, прес, необхідні для виготовлення гашишу), чи окремі вузли, деталі відповідного агрегата (наприклад, насос для відсмоктування фільтра при перегонці опію)¹⁷. Використані для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів побутові предмети (кухонний посуд, млинок для кави, м'ясорубка тощо) обладнанням, призначеним для цієї мети, за змістом закону не визнаються. Не належать до зазначеного обладнання і такі предмети медичного призначення, як шприци, стандартні флакони для розфасування ліків, скляні відвідні трубки та ін.¹⁸ Визначення поняття “інструменту, що може бути використаний для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів” сьогодні в законодавстві України відсутнє.

Сьогодні КК України у ст. 313 передбачає кримінальну відповідальність за викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням. У свою чергу, диспозиція ч. 1 ст. 305 КК України передбачає вичерпний перелік засобів та речовин, що є предметом цього злочину, тому наприклад, контрабанда обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів або психотропних речовин, у разі наявності відповідних підстав слід кваліфікувати за статтею 201 КК України¹⁹.

Встановлення дієвого державного контролю за такими інструментами та обладнанням можливе шляхом прийняття окремого підзакон-

ного нормативно-правового акта або ж внесення відповідних змін до Переліку обладнання, яке використовується для виробництва, виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та підлягає контролю (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2008 № 140), в якому передбачити удосконалений список таких інструментів та обладнання, переміщення яких через митний кордон України буде заборонено або обмежено.

У зв'язку з цим та зважаючи, що контрабандне ввезення на територію України згаданих інструментів та обладнання здійснюватиметься здебільшого для виготовлення сильних за своїм впливом на організм людини та небезпечних для її здоров'я висококонцентрованих препаратів, зокрема, синтетичного та напівсинтетичного походження, пропонуємо розширити предмет злочину, передбаченого ст. 305 КК України, інструментами та обладнанням, призначеними для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Тенденція активної перебудови наркоринку в Україні та збільшення обсягів незаконного обігу наркотиків зумовлюється, зокрема й таким суспільно небезпечним явищем як контрабанда наркотичних засобів, оскільки на фоні збільшення кількості споживачів наркотиків в Україні зростає попит на різноманітні їх види та сорти, у тому числі своєрідні новинки світового наркоринку. При цьому, контрабанда, відповідальність за яку передбачена ст. 305 КК України, на даний час залишається однією із загроз національній безпеці та національним інтересам України, а також інтересам конкретної людини.

Предметом цього злочину на сьогодні є наркотичні засоби, психотропні речовини, аналоги і прекурсори наркотичних таких засобів та речовин, фальсифіковані лікарські засоби.

Водночас, серед вчених та практичних працівників тривають дискусії щодо необхідності розширення предмету складу злочину, відповідальність за який передбачена ст. 305 КК України.

З урахуванням викладеного та з метою подальшої рішучої протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів,

недопущення завдання шкоди суспільним відносинам у сфері охорони здоров'я населення, а також виготовлення в Україні сильних за своїм впливом на організм людини та небезпечних для її здоров'я висококонцентрованих препаратів, зокрема, синтетичного та напівсинтетичного походження, на сьогодні актуальними залишаються пропозиції щодо розширення предмету складу злочину, передбаченого ст. 305 КК України:

- отруйними та сильнодіючими речовинами;
- інструментами та обладнанням, призначеними для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина : навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. / Гришук В.К. – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2006 – С. 174; **Трайнин А.Н.** Общее учение о составе преступления по советскому уголовному праву / Трайнин А.Н. – М. : Госюриздат, 1957. – С. 178-179. **2. Кудрявцев В.Н.** Объективная сторона преступления / Кудрявцев В.Н. – М. : Гос. изд-во юр. лит-ры, 1960. – С. 144. **3. Курс советского уголовного права.** Часть общая. – Т. 1. – Л. : Изд-во ЛГУ. – 1968. – С. 303. **4. Лащук Є.В.** Предмет злочину в кримінальному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Є.В. Лащук. НАВСУ – К., 2005. – С. 1. **5.** Там само. – С. 9. **6.** Там само. – С. 8. **7. Музика А.А.** Предмет злочину: теоретичні основи пізнання: монографія / А.А. Музика, Є.В. Лащук. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2011. – С. 90-92. **8. Тацій В.Я.** Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : навч. посіб. – Х. : УкрЮА, 1994. – С. 38-39. **9. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України // ВВР України.** – 1995. – № 10. – Ст. 60. **10. Про лікарські засоби : Закон України // ВВР України.** – 1996. – № 22. – Ст. 86. **11. Кримінальний кодекс України.** Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – Х. : Право, 2013. Т. 2: Особлива частина / Баулін Ю.В., Борисов В.І., Тютюгін В.І. та ін. – 2013. – С. 615. **12. Стрельцов Є.Л.** Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лі-

карських засобів: склад злочину: науково-практичний коментар / Є.Л. Стрельцов, А.М. Притула. – О. : Фенікс, 2012. – С. 14, 16. **13.** *Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил: постанова Пленуму Верховного Суду України від 03 червня 2005 року № 8 // Вісник Верховного Суду України. – 2005. – № 6.* **14.** *Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 616-617.* **15.** *Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 4 // Вісник Верховного Суду України. – 2002. – № 4.* **16.** *Сорока С.О.* Контрабанда наркотичних засобів: проблеми протидії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / С.О. Сорока. – Л., 2010. – С. 10. **17.** *Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 4 // Вісник Верховного Суду України. – 2002. – № 4.* **18.** Там само. **19.** *Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – Х. : Фактор, 2011. – С. 904.*

Gorbachenko Pavlo. Definition of the article of contraband drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines

The article is devoted to definition of the article of contraband possession of drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines as well as research of the issue of necessity to expand the subject matter of crime components the responsibility for which is stipulated in Section 305 of the Criminal Code of Ukraine.

The contraband possession of drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines is one of the threats to the national security and the national interests of Ukraine, as well as the interests of an individual. In addition, smuggling of these drugs and substances increases the number of drug users in Ukraine

and facilitates the growth of demand for a variety of kinds and types of drugs, including the latest things on the world drug market.

The article of contraband is a mandatory criterion of the crime components like contraband of drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines, and its definition is important because this crime refers to the so-called "subject matter" crimes. The absence of this criterion excludes the possibility of classification of the crime according to the aforesaid Section.

The drugs, psychotropic substances, analogues of drugs and psychotropic substances, precursors of drugs and psychotropic substances, and counterfeit medicines are referred to the subject matter of crime under Section 305 of the Criminal Code of Ukraine.

Currently, the scientists and practitioners continue discussing the necessity to expand the subject matter of crime components the responsibility for which is stipulated in Section 305 of the Criminal Code of Ukraine.

To continue to effectively eliminate the contraband of drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines, to prevent the mischief of public relations in the area of public healthcare as well as production of strong and health-hazardous highly concentrated drugs in Ukraine, including the synthetic and semi-synthetic ones, it is vital to expand the subject matter of crime components the responsibility for which is stipulated in Section 305 of the Criminal Code of Ukraine:

- toxic and strong substances;
- tools and equipment designed for the manufacture of drugs, psychotropic substances or their analogues.

Key words: subject matter of crime, contraband, drugs, psychotropic substances, analogs, precursors, counterfeit medicines.